

4

Ενότητα

Έμένα με νοιάζει...

Σ' αυτή την ενότητα

- Θα μάθουμε:
  - ▶ Να χρησιμοποιούμε επιχειρήματα σε μια συζήτηση.
  - ▶ Να γράφουμε επιστολές σε επίσημο και ανεπίσημο ύφος.
- Θα μάθουμε επίσης:
  - ▶ Να ξεχωρίζουμε το οριστικό άρθρο από τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας.
  - ▶ Να κλίνουμε τα προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος.
  - ▶ Να διακρίνουμε την απλή από τη σύνθετη πρόταση.
  - ▶ Λέξεις σχετικές με το περιβάλλον.
- Θα γνωρίσουμε:
  - ▶ Ένα οικολογικό σχολείο.
  - ▶ Περιβαλλοντικά προβλήματα στην Ελλάδα και στον κόσμο.

... και όλα αυτά γνωρίζοντας
τρόπους για να προστατεύουμε
το περιβάλλον μας!

Στάση βροχοσταλίδων

Ήταν η τελευταία μέρα του καλοκαιριού, δέκα χρόνια μετά το τέλος της δεύτερης χιλιετίας. Η κατάσταση πάνω στη Γη ανυπόφορη. Στη Συννεφοπολιτεία εδώ και καιρό έφταναν απ' όλα τα πλάτη και τα μήκη της Γης SOS τηλεγραφήματα.

- Πετρελαιοκλιδα τεράστιων διαστάσεων απειλεί τα νησιά του Ειρηνικού...
- Η τρύπα του όζοντος αυξάνει τους δείκτες της θερμοκρασίας...
- Λιώνουν οι πάγοι στους πόλους της Γης...
- Μεγάλη πυρκαγιά απειλεί ν' αφανίσει τα δάση της Κεντρικής Ευρώπης...

Δε χρειάζονταν περισσότερα για να σημάνουν συναγερμό οι βροχοσταλίδες. Άλλωστε, μέχρι να καταλάβουν οι άνθρωποι τον κίνδυνο...

- Ως εδώ και μη παρέκει! άστραψε εξοργισμένη η πιο ζηηρή από τις βροχοσταλίδες.
- Κι εδώ και παρακεί, κι ακόμα παραπέρα, μόνο με μέτρα δραστηκά θα δούμε άσηρη μέρα, είπε η βροχοσταλίδα Στρουμπουλή, βάζοντας τα πράγματα στη θέση τους.
- Να κηρύξουμε στάση ειρηνική, πρότεινε η πιο μεγάλη βροχοσταλίδα και σκούπισε τους πράσινους λεκέδες στο μέτωπό της.

Συμφώνησαν όλες. Λίγο αργότερα, όλοι οι πίνακες ανακοινώσεων σ' ολόκληρη την πλάση έγγραφαν με τεράστια γράμματα: «ΣΤΑΣΗ ΒΡΟΧΟΣΤΑΛΙΔΩΝ» κι από κάτω με μικρά γράμματα εξηγούνταν οι λεπτομέρειες, ενώ στο τέλος υπήρχαν υπογραφές.

Την επομένη, όλα τα ποτιοτήρια ήταν διπλοσφραγισμένα με ηλιακτίδες. Και φυσικά κανένας, ούτε μια τοσοδά βροχοσταλίδα, δεν κυκλοφόρησε στους διαδρόμους του ουρανού. Ούτε θα κατέβαινε κάτω στη Γη, όσο διάστημα κι αν χρειαζόταν.

Και οι μέρες πέρασαν. Πέρασαν οι εβδομάδες, οι μήνες κι ο ουρανός δεν είχε τον παραμικρό λεκέ στον θαλασσό καμβά* του. Στην αρχή όλοι πίστεψαν πως ήταν ένα αστειό παικνίδι των σύννεφων, γρήγορα όμως κατάλαβαν πως τα σύννεφα δεν είχαν καμιά διάθεση για παικνίδι.

Η φλούδα της Γης σαν ρόδι παραγινωμένο έσκαγε επικίνδυνα. Και δεν ήταν μόνο αυτό. Τις επόμενες μέρες, το κακό πήρε μεγαλύτερες διαστάσεις. Τα ποτάμια στέρεψαν το ένα μετά το άλλο κι οι βάτραχοι βγήκαν στους δρόμους, κοάζοντας και ξεκουφαίνοντας τον κόσμο. Τα σπαρτά ξεράθηκαν κι οι μυλωνάδες έβαλαν λουκέτο στους ανεμόμυλους.

Ενώ συνέβαιναν αυτά, η στάθμη του νερού στις δεξαμενές των πόλεων μειωνόταν απειλητικά. Οι υπεύθυνοι της ύδρευσης, για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της λειψυδρίας*, φούσκωσαν τον λογαριασμό του νερού.

- Αλίμονό μας! παραπονιέται κάποια γυναίκα. Έτσι όπως πάμε, θα πούμε το νερό νεράκι.
- Νομίζω πως ήρθε η στιγμή να δράσουμε, είπε αποφασιστικά κάποιο από τα παιδιά.
- Και μάλιστα αμέσως, συμφώνησε ο φίλος του.
- Το βρήκα τι θα κάνουμε! Θα ρωτήσουμε τους φίλους μας τ' αστέρια. Εκείνα σίγουρα ξέρουν τι συμβαίνει και θα μας πουν τι φταίει.

* καμβάς: χοντρό ύφασμα από λινάρι και βαμβάκι, για κέντημα ή για ζωγραφική

* λειψυδρία: η έλλειψη νερού

1. Οι βροχοσταλίδες αποφάσισαν να κάνουν **στάση** και οι υπεύθυνοι της ύδρευσης να **φουσκώσουν** τον λογαριασμό του νερού. Βρείτε τη σημασία που έχουν οι χρωματισμένες λέξεις στις παραπάνω εκφράσεις.

► Τι έκαναν οι βροχοσταλίδες;

- A. Σταμάτησαν για να ξεκουραστούν.
- B. Περίμεναν σε ένα μέρος να περάσει το συννεφολεωφορείο να τις πάει στη γη.
- Γ. Επαναστάτησαν ειρηνικά.**

► Τι έκαναν οι υπεύθυνοι της ύδρευσης;

- A. Έστειλαν τον λογαριασμό του νερού σε μεγαλύτερο φάκελο.
- Β. Αύξησαν την τιμή πώλησης του νερού.**
- Γ. Έβαλαν στον φακέλο με τον λογαριασμό του νερού κι άλλα έντυπα.

2. Χωριστείτε σε ομάδες και συζητήστε ποια μπορεί να είναι η συνέχεια και το τέλος της ιστορίας. Ανακοινώστε τη στην τάξη.

3. Η βροχοσταλίδα που έγραψε την απόφαση της Συννεφοπολιτείας, βρεγμένη όπως ήταν, έσβησε κατά λάθος τις λεπτομέρειες. Συμπληρώστε εσείς την ανακοίνωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

ΣΤΑΣΗ ΒΡΟΧΟΣΤΑΛΙΔΩΝ

Αποφασίσαμε ότι **από σήμερα να κηρύζουμε στάση** .....
ειρηνική. Καμία βροχοσταλίδα δεν θα κυκλοφορεί .....
πλέον στους διαδρόμους του ουρανού. Καμία βροχο- .....
σταλίδα δεν θα κατεβαίνει πλέον κάτω στη Γη, για .....
όσο διάστημα χρειαστεί. Οι άνθρωποι πλέον δε .....
σέβονται τον πλανήτη Γη, γι' αυτό κάνουμε τη .....
διαμαρτυρία μας, ...

Υπογραφές

Στρομπουλή
 Χιονούλης
 Δροσούλα
 Κρυσταλλία

4. Βρείτε στο κείμενο και αντιγράψτε τι έκαναν οι υπεύθυνοι της ύδρευσης για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της έλλειψης νερού.

..... Οι υπεύθυνοι της ύδρευσης .....
 ..... για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της λειψυδρίας*, φούσκωσαν .....
 τον λογαριασμό του νερού.

5. Τα τηλεγραφήματα που έφταναν στη Συννεφοπολιτεία έγραφαν:

- ✧ Πετρελαιοκηλίδα τεράστιων διαστάσεων απειλεί τα νησιά του Ειρηνικού...
- ✧ Η τρύπα του όζοντος αυξάνει τους δείκτες της θερμοκρασίας...
- ✧ Λιώνουν οι πάγοι στους πόλους της Γης...
- ✧ Μεγάλη πυρκαγιά απειλεί ν' αφανίσει τα δάση της Κεντρικής Ευρώπης...

Υπογραμμίστε σε κάθε τηλεγράφημα τα ουσιαστικά που είναι σε πτώση γενική. Ξαναδιαβάστε τις προτάσεις χωρίς αυτές τις γενικές. Τι παρατηρείτε;

Ουσιαστικά σε πτώση γενική χρησιμοποιούνται για να συμπληρώσουν άλλα ουσιαστικά μέσα στην πρόταση.

6. Συμπληρώστε τα ουσιαστικά σε πτώση γενική και δείτε ποια ήταν τα αποτελέσματα της στάσης των βροχοσταλίδων:

- ✧ Καμιά βροχοσταλίδα δεν κυκλοφόρησε στους διαδρόμους του ουρανού..... (ο ουρανός).
- ✧ Η φλούδα της γης..... (η γη) έσκαγε επικίνδυνα.
- ✧ Οι φωνές των βατράχων..... (οι βάτραχοι) ξεκούφαιναν τον κόσμο.
- ✧ Η στάθμη του νερού..... (το νερό) στις δεξαμενές των πόλεων..... (οι πόλεις) έπεφτε συνεχώς.

7. Μετά από λίγες μέρες η Δροσούλα ανακοίνωσε στις άλλες βροχοσταλίδες: «Οι άνθρωποι άρχισαν να καταλαβαίνουν τον κίνδυνο να μείνουν χωρίς νερό, αφού ούτε μια από εμάς δεν κυκλοφορεί στους διαδρόμους του ουρανού. Τα σπαρτά ξεράθηκαν και οι μυλωνάδες έβαλαν λουκέτο στους ανεμόμυλους...».

- ▶ Βρείτε και υπογραμμίστε στα λόγια της Δροσούλας τα προπαροξύτονα (αυτά δηλαδή που τονίζονται στην προπαραλήγουσα) αρσενικά ουσιαστικά σε -ος.
- ▶ Συμπληρώστε τώρα τον παρακάτω πίνακα με τα προπαροξύτονα αρσενικά σε -ος που βρήκατε:

Ονομαστική ενικού	Γενική ενικού	Αιτιατική ενικού
ο άνθρωπος	του ανθρώπου	τον άνθρωπο
ο κίνδυνος	του κινδύνου	τον κίνδυνο
ο διάδρομος	του διαδρόμου	τον διάδρομο
ο ανεμόμυλος	του ανεμόμυλου	τον ανεμόμυλο
Ονομαστική πληθυντικού	Γενική πληθυντικού	Αιτιατική πληθυντικού
οι άνθρωποι	των ανθρώπων	τους ανθρώπους
οι κίνδυνοι	των κινδύνων	τους κινδύνους
οι διάδρομοι	των διαδρόμων	τους διαδρόμους
οι ανεμόμυλοι	των ανεμόμυλων	τους ανεμόμυλους

● Ορισμένα προπαροξύτονα ουσιαστικά σε -ος κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική του ενικού και στη γενική και αιτιατική του πληθυντικού αριθμού, π.χ. ο άνθρωπος.

● Κάποια άλλα διατηρούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα σε όλες τις πτώσεις του ενικού και του πληθυντικού αριθμού, π.χ. ο ανεμόμυλος.

● Κάποια άλλα μπορούν και να διατηρήσουν τον τόνο και να τον κατεβάσουν, π.χ. ο διάδρομος.

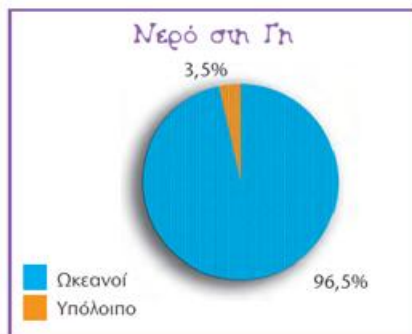
4

Ενότητα

Έμένα με νοιάζει

Στάση βροχοσταλίδων

1

Το νερό στο σώμα μας
Απίστευτο κι όμως αληθινό! Το 75% του σώματός μας είναι νερό!

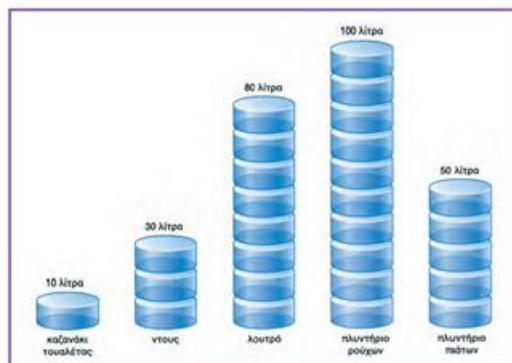
Το πιο πιθανό είναι να πεθάνει κανείς αν μείνει τρεις μέρες χωρίς νερό.

Το νερό αποτελεί το 50% των οστών μας.

Μια ζωή σαν τη δική μου, UNICEF, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004

► Παρατηρήστε τις εικόνες και συζητήστε για τη σπουδαιότητα του νερού στη ζωή μας.

► Στην Ευρώπη μια τετραμελής οικογένεια χρησιμοποιεί περίπου 3.500 λίτρα νερού την εβδομάδα. Το σχήμα δείχνει πόσο νερό ξοδεύεται στο πλύσιμο και σε άλλες δραστηριότητες.

Παιδική Εγκυκλοπαίδεια, Πατάκης-Oxford, 11ος τόμος, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2001

Το νερό όμως δεν είναι άφθονο και γι' αυτό δε θα πρέπει να το σπαταλούμε. Μπορείτε να σκεφτείτε και να γράψετε τρόπους για να περιορίσουμε τη σπατάλη του πόσιμου νερού;

1. Είναι προτιμότερο να κάνουμε ένα ντους από ένα λουτρό στην μπανιέρα.
2. ....
3. ....
4. ....

2

Δικαίωμα στο νερό

Το Τσεμπακόλι είναι ένα ορεινό χωριό στη Νότια Ινδία που έχει μεγάλο πρόβλημα με το πόσιμο νερό, όπως και άλλες περιοχές του πλανήτη μας.

Οι πηγές στο Τσεμπακόλι είναι αφύλαχτες. Αυτό σημαίνει ότι από το ίδιο μέρος που παίρνουν νερό οι άνθρωποι πηγαίνουν να πιουν και ζώα που μολύνουν το νερό προκαλώντας ασθένειες στους κατοίκους.

Πολλές ανθρωπιστικές οργανώσεις (όπως η Action Aid) συνεργάστηκαν ώστε οι ίδιοι οι κάτοικοι να φτιάξουν πηγάδια. Τα πηγάδια αυτά σφραγίζονται και στο πάνω μέρος τους τοποθετείται μία αντλία για να μην μπορούν να πίνουν ζώα από αυτά. Έτσι, δε μολύνεται πια το νερό.

Τσεμπακόλι

Θέλω πάνω από μία ώρα με τα πόδια για να φτάσω στο πηγάδι από όπου παίρνουμε νερό. Όταν το δοχείο γεμίσει, είναι ήδη πολύ βαρύ για να το μουνταλήσω μέχρι το σπίτι.

Αν είχαμε ένα πηγάδι με καθαρό νερό, δε θα μινδυνεύαμε από ασθένειες.

Η Σεντού είναι 11 χρονών. Ζει μαζί με τη μητέρα της, τον πατέρα της και τα άλλα της τρία αδέρφια. Η οικογένειά της χρειάζεται περίπου 24 λίτρα νερού τη μέρα. Το νερό το φέρνει εκείνη και η μητέρα της. Κάθε φορά μπορούν να κουβαλήσουν μόνο 6 λίτρα.

Εκπαιδύοντας τους αυριανούς Έλληνες Πολίτες του κόσμου, Action Aid Ελλάς

- ▶ Πόσες φορές θα χρειαστεί να πάνε στην πηγή κάθε μέρα;
- ▶ Αν χρειάζεται τόσο χρόνο για να φέρει νερό, τι δε θα μπορεί να κάνει η Σεντού από αυτά που κάνουν τα κορίτσια της ηλικίας της;
- ▶ Μπορείτε να συγκρίνετε την ποσότητα του νερού που ξοδεύει η οικογένεια της Σεντού με την ποσότητα του νερού που ξοδεύει μια οικογένεια στην Ευρώπη;

3

Συμπληρώστε τα κενά των προτάσεων με τα ουσιαστικά που βρίσκονται στην παρένθεση στην κατάλληλη πτώση. Μετά βάλτε τα ουσιαστικά της παρένθεσης στον άλλο αριθμό και γράψτε τις προτάσεις κάνοντας τις κατάλληλες αλλαγές.

- ✧ Ο νομάρχης κάλεσε τους **δημάρχους**..... (δήμαρχος) της περιοχής να παραδώσουν τους **καταλόγους**..... (κατάλογος) με τα ονόματα των ψηφοφόρων.

Ο νομάρχης κάλεσε τον δήμαρχο της περιοχής να παραδώσει τον κατάλογο με τα ονόματα των ψηφοφόρων.

.....

- ✧ Η πόρτα του **λαχανόκηπου**. (λαχανόκηπος) έσπασε από τον δυνατό **άνεμο**..... (άνεμος).

Οι πόρτες των λαχανόκηπων έσπασαν από τους δυνατούς ανέμους.

.....

- ✧ Ο **πρόεδρος**..... (πρόεδρος) του εμπορικού **συλλόγου**..... (σύλλογος) μίλησε για το ωράριο των καταστημάτων.

Οι πρόεδροι των εμπορικών συλλόγων μίλησαν για το ωράριο των καταστημάτων.

.....